

BLOOD AND BONDING

תפס'ה

24

1a

To Moses He said, "Go up to HASHEM, you, Aaron, Nadab and Abihu, and seventy of the elders of Israel, and you shall prostrate yourselves from a distance. ² And Moses alone shall approach HASHEM, but they shall not approach, and the people shall not go up with him."

³ Moses came and told the people all the words of HASHEM and all the ordinances, and the entire people responded with one voice and they said, "All the words that HASHEM has spoken, we will do."

⁴ Moses wrote all the words of HASHEM. He arose early in the morning and built an altar at the foot of the mountain, and twelve pillars for the twelve tribes of Israel. ⁵ He sent the youths of the Children of Israel and they brought up elevation-offerings, and they slaughtered bulls to HASHEM as feast peace-offerings to HASHEM. ⁶ Moses took half the blood and placed it in basins, and half the blood he threw upon the altar. ⁷ He took the Book of the Covenant and read it in earshot of the people, and they said, "Everything that HASHEM has said, we will do and we will obey!" ⁸ Moses took the blood and threw it upon the people, and he said, "Behold the blood of the covenant that HASHEM sealed with you concerning all these matters."

⁹ Moses, Aaron, Nadab and Abihu, and seventy of the elders of Israel ascended. ¹⁰ They saw

16 Artswall Store Chumesh

Jews had faith in God, and because of that, God likened them to the angels, for they, too, are totally submissive to God, unquestionably so. The Sages teach (Shabbos ibid.) that when God heard Israel proclaim, "We will do and we will obey," He exclaimed, "Who revealed this secret to My children, the secret that the ministering angels use for themselves [for the angels have the same order of priorities, they are called], *strong warriors who do His bidding to obey the sound of His word (Psalms 103:20)?*"

* Admittedly, when the Jews built themselves a Golden Calf, they lost the crowns of *We will do and we will obey*, but it remains our goal. More than that, there is a principle that

5 ה"ה לשה - ר ב"ק

העם וגו' (מ. ו.) ופירש רש"י באגנות, שתי אגנות, אחד לחצי דם עולה, ואחד לחצי דם שלמים, להוות אותם על העם. ויש לדקדק דלפי"ז היה שני הזאות באותו דם, חצי האחד זרק על המזבח, וחצי השני זרק על העם, וא"כ לכאורה קשה מדוע הפסיק הכתוב בפסוק ויקח

ספר הכרית ויקרא באזני העם וגו', בין זריקת הדם על המזבח שנאמר בפסוק הקודם ויקח משה חצי הדם וגו' וחצי הדם זרק על המזבח, לבין זריקת הדם על העם שנאמר בפסוק שאחר כך ויקח משה את הדם ויזרוק על העם.

2

Shelvi Pinchas - R. Friedman

In this essay, we wish to focus on an incredible act and strategy implemented by Moshe Rabeinu. In preparation for entering into the "bris"—covenant—with HKB"H prior to Matan Torah, blood was set aside. Moshe Rabeinu took the blood from the "olah" and "shelamim" sacrifices and divided them into two equal parts. Half of the blood was sprinkled on the mizbeiach, while the other half was sprinkled on the people. Here are the four pesukim describing this event (Shemos 24, 5):

3

Rashi comments: "ויקח משה חצי הדם, מי חלקו, מלאך בא וחלקו" — who divided the blood in half? A malach came and divided it. Rashi's source is the Midrash (V.R. 6, 5), which states that a malach descended from above in the likeness of Moshe and divided the blood into equal parts. The Yidei Moshe explains the Midrash's

statement. Seeing as the passuk specifically states that Moshe took the blood, it is implied that Moshe also divided the blood. Hence, the Midrash explains that a malach descended from above in the likeness of Moshe.

4

The Call of the Torah R. Munk

8. ויזרק על העם — *And threw it upon the people.* Sforno interprets this literally. The blood was sprinkled half on the altar, and half upon the people. However, Onkelos (quoted by Ramban) states that the half of the blood which was meant for the people was also sprinkled on the altar to serve as an atonement for them. Such atonement for past sins always occurs at the beginning of a new era, which must be inaugurated in complete purity.

6 טעם פרשת משפטים ודעת קסט

אדם. ואף אי נימא דאי אפשר לצמצם ולחלק למחצה שיהיו שקולים זה כזה ממש. הא אמרין בבכורות (י"ז ע"ב) דרחמנא אמר עבד, ובכל היכי דמצית למיעבד ניחא.

ופירש הגה"ק המהר"ל דיסקין ויע"א, על פי שחרגם אונקלוס לקמן בפסוק ח' ויקח משה את הדם ויזרק את העם — זורק על מרבחא לכפרא על עמא. נמצא ששני חצאי הדם היה דינם כזריקה על המזבח. הדם הנזרק על המזבח למדו בגמרא ובחים (כ"ה ע"א) מהפסוק, דם מהפר יקבלנו, שצריך שתהיה הקבלה מצואר הפר לכלי שזורקים ממנו על המזבח, ואם הריק מכלי אל כלי נפסל הדם. מכיון שהיה צריך משה לקבל את הדם מהפר בשני כלים לשתי זריקות, היה צריך לדקדק ולחשב בעת יציאת הדם מצואר הפר מתי נגמרה יציאת מחציתו, ואז להחליף לכלי אחר לקבל את מחצית הדם השנייה. בדבר אשר כזה אי אפשר לצמצם כ"י אדם כלל, כי מהיכן ידע את כמות הדם שנשאר בצואר הפר כדי לכוון בדיוק את מחציתה. לכן פירש רש"י בא מלאך וחלקו.

ואפילו אי נימא דהזריקה היתה על העם ממש, כמו שמשמע קצת מרש"י, נראה שגם אז תירוץ זה נכון, דם שאינו ראוי לזריקה על המזבח אינו ראוי גם לזריקה על העם, וא"כ ככל הדברים שאמר הגה"ק מהר"ל לענין הכשר הדם לזריקה על המזבח, נכונים גם לגבי ההזאה על העם.

The Malach that Descended in the Likeness of Moshe Was Matat

In the commentary of the Yidei Moshe on the Midrash, we find a tremendous chiddush; the malach that descended in Moshe's likeness was none other than Matat. This is alluded to by the words: "ויקח משה חצי הדם"—the name משה is interpreted as an acronym for מ'ט'ט ש'ר ה'פנים—Matat Sar HaPanim, one of the princes of the malachim. It was in fact Matat who took the blood in the guise of Moshe. In the sefer Cheishev HaEiphod on this week's parsha, we find the very same interpretation; he also writes that the malach involved in this act was Matat.

The Cheishev HaEiphod adds a very nice allusion of his own. It states (Shemos 23, 20): "הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמורך בדרך" וְלִהְיֶינָךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִצַּיְנִיתִי, הִישָׁמֵר מִפְּנֵי וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אֶל תִּמְרָ בּוֹ, כִּי לֹא יִרְבֹּתֶינִי אִמְרוּ זֶה מִטְטָרִין—Behold! I send an angel before you to protect you on the way, and to bring you to the place that I have prepared. Beware of him—hearken to his voice, do not disobey him, for he will not forgive your transgression—for My name is within him. Rashi comments: "ירבתינו אמרו זה מטטרוין" "שמונו בשם רבו, מטטרוין בנימטריא שרין"—our Rabbis have said that this is Matat, whose name is like the name of his master; the numerical value of מטטרוין equals (314) שדי. His name is also alluded to by the division of the blood; for two times חצי (meaning "half of the blood") equals מטטרוין (2x157=314). This concludes the words of the Cheishev HaEiphod.

Nevertheless, it is now incumbent upon us to explain: 1) Why was it so crucial to Moshe Rabeinu that the blood be divided up into two exactly equal parts—necessitating the assistance of the malach Matat? 2) What is the significance of the Midrash's statement that the malach descended from above in the likeness of Moshe? What semblance is there between the malach Matat and Moshe Rabeinu that would justify such a statement?

HKB"H together with Knesses Yisrael Constitute Two Halves

To illuminate the matter, let us present two prophets teaching the same idea—the holy Rabbi from Apta, zy"a, in Ohev Yisrael (Parshas Shekalim) and the holy Maggid of Kozhnitz, zy"a, in Avodat Yisrael (Mishpatim). They explain why it was necessary for a malach to descend from the heavens in order to divide up the blood into two equal portions. It is well-known that HKB"H and the people of Yisrael represent, so to speak, a man and wife. As the passuk states regarding Matan Torah (Shemos 19, 17): "ויצא משה—Moshe brought the people forth from the camp toward G-d, and they stood under the mountain. Rashi teaches us: יצאה לקראתם

ויקח משה חצי הדם

איאתא במדרש רבה (ויקרא פרשה ו פסקה ה) ויקח משה חצי הדם, ומהיכן היה יודע משה חציו של דם? ר' יהודה ברבי אילעי אמר: הדם נחלק מאליו, ר' נתן אמר: נשתנו מראיו ונעשה חציו שחור וחציו אדום בר קפרא אמר: מלאך ירד בדמות משה וחלקו, א"ר יצחק: בת קול היתה יוצאת מהר חורב ואומרת עד כאן חציו של דם, תני ר' ישמעאל: בקי היה משה בהלכות דם וחלקו. דברי שאר התנאים מובנים שחלוקת הדם נעשתה באופן על טבעי, על ידי בת קול או מלאך וכו' אך דבריו של רבי ישמעאל צריכים עיון רב, בקי היה משה בהלכות דם וחלקו, מה ענין ידיעת הלכות דם ביורה דעה לאפשרות לחלק את הדם בדיוק. הלא אי אפשר לצמצם

וגר דלוק לו על ראשו

ונראה לבאר עפ"י מאחז"ל (גדה ל ע"ב) על העובר שנמצא במעי אמו "ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך", ואל תתמה שהרי אדם ישן כאן ורואה חלום באספמיה ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים שנאמר: "מי יתנני כירחי קדם כימי אלוה ישמרני", ואיזהו ימים שיש בהם ירחים ואין בהם שנים הוי אומר אלו ירחי לידה, ומלמדן אותו כל התורה כולה שנאמר: "ויורנו

ויאמר לי יתמך דברי לבך שמור מצותי וחיה", ואומר: "בסוד אלוה עלי אהלי", מאי ואומר? וכי תימא נביא הוא דקאמר, תא שמע בסוד אלוה עלי אהלי וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולך.

והקשה האדמו"ר מסאטמר זצוק"ל מדוע לא הוזכר בגמרא שבשעת יציאתו הנר כבה ושוב אינו רואה מסוף העולם ועד סופו והשיב ה"נר דלוק" והצופה מסוף העולם ועד סופו הכל הוא בכח התורה, האור הגנוז בתורה הוא מאן לו מסוף העולם ועד סופו, אבל כאשר משכחים ממנו את התורה, ממילא נכבה הנר, כיון שבטל אור התורה בטל אור הנר ופשיטא שאינו רואה מהיכן יראה.

זהו הביאור בדברי רבי ישמעאל, גם הוא מודה שחלוקת הדם נעשתה באופן על טבעי, אך מהיכן היה כח ביד משה לפעול את הדברים העל טבעיים הללו, כח עמלו בתורה ובקיאיותו בהלכות דם הם שנתנו את הכח לפעול את הנס העל טבעי של חלוקת הדם.

כח התורה לפעול למעלה מן הטבע

ועל כרחינו לומר, שכח התורה מסגל ביד האדם כוחות על טבעיים, ובדיעת הלכות דם כפי שידע אותם משה רבינו, ישנה אפשרות לחלוקת הדם, זהו כח התורה לפעול דברים על טבעיים ולהוציא את האדם מהגבלות הטבע.

חלוק לי מימך

עוד אמרו (חולין ז ע"א) מאי בהמתן של צדיקים? דרבי פנחס בן יאיר הוא קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה בגינאי נהרא, אמר ליה: גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך! אמר ליה: אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני, אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה, אני ודאי עושה, אמר ליה: אם אי אתה חולק גזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם! חלק ליה.

והקשה האור החיים הקדוש, אם כן מהי הגדולה של קריעת ים סוף, כאשר משה רבינו, אהרן הכהן, שבעים זקנים ושישים ריבוא מישראל צריכים שיקרע להם הים, ודאי שהים יקרע, כמו שרבי פנחס בן יאיר נחלק נהר גינאי.

ותירץ האור החיים הקדוש, דהחידוש בקריעת ים סוף היה שנקרע הים למרות שעדיין לא קיבלו ישראל את התורה, אבל אחר מתן תורה, אדרבה, זהו כח התורה ולומדיה לשנות ולשדר מערכות הטבע, ואין כל חידוש בזה, ונרמז ענין זה בתחילת התורה וסיומה שפותחת בבראשית שהוא כל מעשה בראשית וכוחות הטבע, ומסיימת "לעיני כל ישראל". היינו שהבריאה כולה כל סדריה חוקיה וטבעיה עומדים להיות מוכתבים על ידי כלל ישראל.

כחתן היוצא לקראת כלה—that the Shechinah went out to greet them like a bridegroom going out to greet his bride.

Accordingly, the great Rabbi from Apta, zy" a, explains the significance of the division of the blood into two parts. A man without a wife and a woman without a husband are considered as only half a being—half a body. Similarly, without Yisrael, HKB" H considers Himself, as it were, as only half a body. By uniting with Yisrael, He elevates Himself and becomes, so to speak, whole. Here is what he writes:

"וכביכול כביכול המורא ברוך הוא ובברוך שמו, לגודל עוצם אהבתו לבני ישראל עם קרובו ולמען טובו וחסדו הגדול, מצמצמם את עצמו כביכול וכביכול להיקרא בשם בחינת מלג גומא, ובני ישראל הם בחינת מלג גומא השני".

Due to His great love for Bnei Yisrael and His extreme kindness, He restricts Himself, as it were, to be considered only half a body—with Bnei Yisrael constituting the other half-body.

The Maggid of Kozhnitz, zy" a, writes:

"ולפי שהמעשה הזאת היה בחמשה בסיון במזל תאומים, אשר נדבקו בני ישראל עם ה' כתאומי צביה, ומבשרי אחזה אלוה, כמו יהוד למשה בין אהבת אוהבים, שנאמר עליהם כי הם נפש אחו' ודם אחד. וכן היה הרמז כאן על גודל אהבה, כי חשוב בעיני הש"ת חצי הדם אשר זרק על העם, כמו החצי אשר זרק על המזבח, וזה בא מלאך וחלקו, להורות בסוד לא הוא גדול ממנה ולא היא גדולה ממנו והבין".

This ordeal occurred on the fifth of Sivan, during the zodiac sign of Gemini—Twins. For, Bnei Yisrael and Hashem are like twins; their union is akin to that of two human lovers—represented by one soul and one blood. This is the allusion in our passage here. Due to His love for Yisrael, He considers the half portion of blood sprinkled on the people as significant as the half portion sprinkled on the mizbeiach. Thus, it was necessary for a malach to come and divide the blood. This indicated that they are equals—neither is greater than the other.

14 The Bottom Half Is Human and the Top Half Is Godly

Continuing onward and upward along this exalted path, let us now explain why Moshe saw fit to employ the malach Matat specifically for the task of dividing the blood into two equal parts. Additionally, let us address the significance of the Midrash's statement: "מלאך ירד בדמות משה וחלקו"—a malach descended in the likeness of Moshe and divided the blood. Other than the allusion contained in Moshe's name—מ"ש being an acronym for מ"ט ט ש"ה ה'פני'ם—what semblance is there between the malach Matat and Moshe Rabeinu?

* First, let us introduce the elucidation in the Midrash (D.R. 11, 4) regarding the passuk (Devarim 33, 1): "וזאת הברכה אשר ברך משה: איש האלקים. מהו איש האלקים, אמר רבי אבין, מחציו ולמטה איש, מחציו ולמעלה האלקים. The passuk depicts Moshe as "ish haElokim"—the man of G-d. The Midrash questions the meaning of this description. Rabbi Avin explains that his bottom half was man-like, while is upper half was G-d-like. We learn the interpretation of the

15 Midrash from the Maharal of Prague in Tiferet Yisrael (Chapter 21). Moshe was not merely the intermediary between HKB" H and Yisrael, having a connection with each side, but he occupied an intermediate status between the two—as the passuk states (Devarim 5, 5): "אנכי עומד בין ה' ובניכם"—I stand between Hashem and you. He belonged to both the earthly realm and the heavenly realm as reflected by the description "ish haElokim." Therefore, he was able to ascend and descend between earth and the heavens, in order to receive the Torah from HKB" H and deliver it to Yisrael.

16 The Malach Matat Appeared in the Likeness of Moshe

Let us continue along the high road and endeavor to explain the connection between the malach Matat and Moshe Rabeinu. Our blessed sages revealed to us in the Midrash that a malach descended from above in the likeness of Moshe and divided the blood. We also learned that the name מ"ש"ה is an acronym for מ"ט ט ש"ה ה'פני'ם—alluding to the fact that the malach who descended and divided the blood was Matat. Also, what is the connection between Matat and the sacred act of dividing the blood into two parts?

I was struck by a wonderful idea concerning this enigmatic personality. Who was the malach Matat? What was his background? Let us begin to unravel this puzzle by examining the passuk (Bereishit 5, 24): "ויהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח—" and Chanoch walked with Elokim; then he was no more, for Elokim had taken him. The Targum Yonatan explains that Chanoch merited going up to heaven while still alive; there he became the malach Matatron, the great scribe: "מלאך חנוך בקישטא קדם ה', והוא ליהוה: עם דיורי ארעא, ארום אתנגיד וסליק לרקיעא במימור קדם ה', וקרא שמייה מטטרו"ן טפרא רבא."

17 The Malach Matat Records Yisrael's Merits

* We saw that the Targum Yonatan referred to the malach Matat as "ספרא רבא"—the great scribe. He is referring to that which is described in the Gemara (Chagigah 15a); Elisha ben Avuyah saw the malach Matat recording the merits of Yisrael: "חזא מיטטרו"ן דא. דאתיחבא ליה רשותא למיתב למיכתב זכוותא דישראל" that it is his responsibility to defend Yisrael and find their merit.

This is also apparent from the passuk quoted above (Shemos 23, 20): "הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמורך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינתי, Behold!—השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו, כי לא ישא למשעכם כי שמי בקרבך"—I send an angel before you to protect you on the way, and to bring you to the place that I have prepared. Beware of him—hearken to his voice, do not disobey him, for he will not forgive your transgression—for My name is within him. Rashi pointed out that this passuk is referring to Matatron. Thus, it states explicitly that he has been appointed to protect and watch over Yisrael.

* Regarding this subject, we find a wonderful idea from the holy Admor, our master, Rabbi Yehoshua of Belz, zy" a. Seemingly, one might ask what prompted HKB" H to choose a human being specifically to serve as the malach Matat, the great scribe. Surely, HKB" H could have easily created a special malach in the heavens to fill this position—just as he created myriads of other malachim to serve His will.

its web. Consequently, he is well-equipped to advocate on behalf of Yisrael and to protect them. This concludes his wonderful idea.

With elation we can now appreciate the depth of our blessed sages' statement in the Midrash: "ויקח משה חצי הדם, מלאך ירד בדמות משה וחלקו" — Moshe took half of the blood"; a malach in the likeness of Moshe descended from above and divided the blood. They were referring to the malach Matat. Based on what we have learned, we have indeed found an incredible similarity between the malach Matat and Moshe. Just as Moshe Rabeinu was "ish Elokim"—part human and part G-d-like—so, too is the malach Matat. In this world, he took the form of Chanoch; in the heavenly realm, he took the form of the malach Matat.

★ Furthermore, Moshe was: "מוחציו ולמטה איש, מוחציו למעלה אלקים"—from the bottom half down man-like and from the top half up G-d-like—because he occupied an intermediate status between HKB"H and Yisrael in order to bind them together. Similarly, the malach Matat occupies an intermediate status between HKB"H and Yisrael in order to bind them together. As explained, he records the merits of Yisrael and advocates on their behalf before HKB"H. He is only qualified to do so, because he was once a human being, living in this world. He witnessed with his own eyes that man's heart is influenced by the yetzer hara from a very early age. Now, that he has ascended to the heavens, he can advocate on their behalf and point out their merit as the malach Matat in the heavenly realm. This explains why he is alluded to by the name "מוחציו"—an acronym for מ'ש"י ה'ג'נ"י. They both serve similar functions as intermediates between HKB"H and Yisrael.

Therefore, when Moshe Rabeinu, "ish haElokim"—מוחציו—"wished to divide the blood into two equal parts, in order to prepare the "דם הברית"—the blood used to seal the covenant between HKB"H and Yisrael and to bind them inextricably together—he specifically employed the malach Matat. For, he, too, shares both human and G-d-like characteristics. This prompted the Midrash to remark: "Moshe took half of the blood"—a malach in the likeness of Moshe descended from above and divided the blood. In other words, the malach Matat, who strongly resembles Moshe—in that they are both part human and part G-d-like—descended from the heavens to assist Moshe Rabeinu in completing the sacred task at hand. He divided the blood into two equal halves in order to bind HKB"H and Yisrael together inextricably and eternally, forevermore.

21

וְנִרְאָה כִּי מַעֲקֵרֵי עֲבוּדַת ה' הוּא שְׂתֵּהָא מַחֲשַׁבַת הָאָדָם אַחַת עִם עֲשִׂיתוֹ, וְכִמוּ שֶׁבַע עֲשִׂיתוֹ הוּא עוֹבֵד אֶת בּוֹרְאוֹ, כִּמוּ כֵן יַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ בְּאוֹתוֹ עַתָּה גַם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלֹא יִהְיֶה אֶחָד בִּפְנֵי וְאַחַד בְּלִבּוֹ, שִׁיֵּהִי לְבוֹ בְּלֵ עִמּוֹ בַּעַת עֲשִׂיתָ הַמְצוּת כַּמְצוּת אֲנָשִׁים מְלוּמְדָה. וְכֹה יְבוֹרֵר כִּי מֵה שְׂאֵמְרוֹ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הִיתָה כּוֹנְנָתָ לְדוֹר כִּי הַמַּעֲשֶׂה וְהַמַּחֲשַׁבָּה יִהְיֶה לָהֶם כְּאַחַת כַּעַת עֲבוּדָתָם, אֶת בּוֹרְאָם, כִּי מֵה שְׂאֵמְרוֹ נִשְׁמַע, כּוֹנְנָתָ הִיא

ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח. פירש"י מלאך בא וחלקו, והדבר תמוה דלמה הוצרך מלאך לחלקו, וכי לא היו יכולים בני ישראל לחלקו.

וְנִרְאָה דְלִיתָהּ בְּגִמְרָה (פסחים סח ע"ב) כְּמוֹ אֶחָד אֲדוּמֵר עֲזַרְתָּ לֵה' אֶלְקִיךָ וְכְמוֹ אֶחָד אֲדוּמֵר עֲזַרְתָּ הַהִי' לָכֵס, חֲלַקְתָּ חֲצִיו לֵה' וְחֲצִיו לָכֵס, וְהִנֵּה הָאָדָם נִצְרָה כְּדִי לְשַׁמֵּשׂ אֶת קוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ ית' בְּכָל עַם וְזָמַן, אֲלֵא שֶׁהָאָדָם טְרוּד לְהַצִּיא טְרַף לְבִיתוֹ וּבִשְׂאֵר צְרִיכוֹ הַגַּשְׁמִיּוֹת, לָכֵן נִתְרַצָּה הַשִּׁי"ת וְאָמַר חֲצִיו לָכֵס, שְׂמַחֲזִית הַיּוֹם נָחַן לְבִנֵי אָדָם לְצְרִיכֵיהֶם הַגַּשְׁמִיּוֹת, אֲוֹלֵס הָאָדָם צְרִיךְ לְזַכּוֹר לְקִיּוֹם הַחֲצִיו לֵה' בְּשִׁלְיֻמוֹת כְּרָאוֹ וּבְכַוֵּן צִלֵי לְגִדּוֹעַ מֵאוֹמֵהוּ, וּמַחֲזִית הַיּוֹם

יעסוק בנאמנה בחורה ומנוות ומעשים טובים.

אֲמִנָּה הָאָדָם אִינוּ יֹכֵל צְדַעְתּוֹ לְשַׁעַר וְלַחֲלַק אֶת יְמֵי חַיָּו לְמַחֲזִית, שְׁלֵא יִגְרַע מַחֲלַק גְּבוּהָ אֶפְיֵלוֹ חֲלַק קִטְנוֹ, לֹאֵה נֵא סְיוֹעַ מִן הַשָּׁמַיִם כְּמֵאֲמָרָם (יומא לא ע"ב) הִבֵּא לְטַהַר מִסִּיעֵין אֲוֹתוֹ, שְׂמַלְכֵי מַעֲלָה מִסִּיעֵין לְהָאָדָם שׂוֹכֵל לְהַטְהֵר, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ ית' בְּשִׁלְיֻמוֹת, וְלֹאֵה נֵא הַרְמֵנוּ כֵּלָן וִיקַח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וְיִשֵּׁם בְּאֲגוֹנוֹת, לְהוֹזֵת אֲוֹתָם עַל הָעֵס, וְחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ, שְׂחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הָעֵס וְחֲצִי הַדָּם לְמוֹזַח לְשֵׁם ה', לְרַמּוֹ שֶׁקֹּדֶשׁ הָאָדָם חֲצִיו לְשֵׁם ה', וּבְמַחֲזִיתוֹ יַעֲסֹק לְצְרִיכוֹ הַגַּשְׁמִיּוֹת, וְלֹאֵה נֵא מַלְאָךְ וְחֲלַקוֹ, לְהוֹדוֹת שֶׁהִבֵּא לְטַהַר מִסִּיעֵין אֲוֹתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם שׂוֹכֵל לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשִּׁי"ת בְּאַמְתָּ וּבְחַמִּיּוֹם.

20

וְאִפְשָׁר לְבַאֵר הַפְּסוּקִים בַּהֲקֵדָם בִּיאוֹר מַעֲלַת אֲמִידוֹת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, עַד שְׂאֵמְרוֹ חֲזו"ל (שנה פ"ח ע"א) שְׂאֵמְרָה הַקְּב"ה * עַל זֶה מִי גִילָה לְבִנֵי רוֹזֵה שְׂמַלְאֲכֵי הַשֶּׁרֶת מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ.

Without question, the material world and your everyday needs distract you from living meaningfully. This is why it is so important to connect with your soul in the morning. Before the day begins, you are not yet engaged in any physical activities: And it is only physically that you are constrained by the limits of time and place; mentally, there are no such boundaries. So during those first moments of the day, which are yours and yours alone, you can circumvent these boundaries and concentrate fully on spiritual matters. And this gives you the opportunity to plan the time management of your entire day.

We have been conditioned to see the passing of time as an adversary. We are always rushing to an appointment or trying to meet a deadline. But time is yet another of G-d's creations, and as such, it has a life of its own. When you waste a moment, you have killed it in a sense, squandering an irreplaceable opportunity. But when you use the moment properly, filling it with purpose and productivity, it lives on forever.

25

This is the key to time management—to see the value of every moment. Not only will this make you treat each moment more precious, but you will be more patient with yourself and with others, recognizing that there are millions of moments on the path to any worthwhile achievement.

You cannot add more minutes to the day, but you can utilize each one to the fullest. How do you do this? By totally investing yourself in the one activity you are engaged in at any moment, ignoring everything that came before it and that will come after it. And how can you achieve such concentration? By recognizing that everything you do is important to G-d, and is one vital piece of the larger picture of your life.

26

To live a meaningful life—day by day, minute by minute—may seem daunting. How can one possibly focus amidst all the dis-

tractions, problems, and emotions? Even when you are satisfied with your past accomplishments, how can you continue to grow? How can you break out of old patterns and learn to look at life anew?

By isolating your problems and addressing them one at a time. As the sages say, "When you grasp for everything, you end up grasping nothing." Since each day is a lifetime, you must focus on the day before you, not on yesterday or tomorrow, and utilize its opportunities to the fullest.

But at the same time, make each day a routine; start with concentrating on the purpose of your life at the beginning and end of the day. It may be tempting to change your life all at once, but slow, steady progress is always more effective than a "crash course." Make each day meaningful, and the days will begin to add up. Remember, even the longest journey can only be completed one step at a time.

Many of us have learned to look at each step—at each day in our life—as an almost inconsequential side trip that is disconnected from any larger journey. But the secret to any journey is to fix your eye on the destination and to keep traveling steadily toward it. Veering off, even for a short while, is at best a loss of time; at worst, we get confused and find it difficult to return on course.

Remember that in the journey of life, your body is the vehicle but your soul is the compass. By following its voice, you remain focused on your destination, and each step—each day—brings you closer. How you live today determines how you will live tomorrow. The very next thing you do, no matter how small, will determine the rest of your day and, ultimately, the rest of your life.

It is never too late to start living your life meaningfully.

שהשמיעה אין, בו מעשה כלל, ואפילו מעשה כל שהוא כדיבור שיש בה עקימת שפתיים אין בו, והרי היא רק כמחשבה שאין בה מעשה.

ולכן כשאמרו בני ישראל מתחילה כל * אשר דיכר ה' נעשה, שרק מעשיהם יהיו עבודה לשם שמים, ואילו מחשבתם לא תהא נתונה לעבודת ה', על כן כסבור היה משה שאינם ראויים לכרות ברית עם ה', כיון שאינם משעבדים את מחשבתם לעבודת ה', ולכן לא זרק הדם רק על המזבח, ולא על העם. אבל כשלאחר מכן לקח את ספר הברית ויקרא כאזני העם, ולמדם בינה, שעליהם לשעבד גם את מחשבתם לעבודת הבורא יתברך שמו, ואז ויען כל העם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, שקיבלו עליהם לשעבד גם את מחשבתם לעבודת השי"ת. הנרמו כשמיעה שאין בו מעשה רק מחשבה כעלמא, ואז זרק משה חצי הדם הנשאר על העם, ואמר להם הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם וגו', כי לאחר שכבר הבינו שעליהם לשעבד גם את המחשבה לעבודת ה', אז ראויים הם שיכרות ה' ברית עמהם. וזה היא יסוד קבלת התורה בהר סיני, שישעבדו גם את המחשבה לעבודת ה'.

23

וכזה הובדלו והופרשו בני ישראל מאומות העולם, שבבני ישראל אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ואילו אצל אומות העולם הוא להיפך.

כי מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה טובה של עובדי כוכבים אין הקב"ה מצרפה למעשה (קדושין י"ט ע"ג ומו"ס ט"ז מהשנה רע"ט). והסיבה לזה הוא כי בני ישראל באמרם נעשה ונשמע שיעבדו גם את מחשבתם אל השי"ת, וכל רצונם ומהותם הוא כאמת לעשות רצון קונם, אלא ששאר שבעיטה מעכב כמבואר ברמב"ם (הל' גיטין פ"ג ה"ט), ולכן מחשבתם הרעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, כי אין זה מהותם ורצונם, אלא הוא בעצת יצרם הרע, ואילו מחשבתם הטובה שזהו עיקר מהותם מצרפה הקב"ה למעשה. לא כן אצל האומות העולם שמהותם ואישיותם הוא רע, ולכן גם מחשבתם הרעה מצרף הקב"ה למעשה.

כאן אמרו "נעשה ונשמע", ואילו בפסוק ג' אמרו "כל הדברים אשר דבר ה' נעשה ה' בלי שיוסיפו ונשמע". לא נתחדש דבר מאז, שיעזרו אותם לקבל גם את ה"נשמע", מה גרם כאן לשינוי?

תרחצו באר משפטים משה

29

החצי' - רומז על ישראל בעבודתם שהם מחצית כלפי העליונים

בא וראה מה שאמרו (מכילתא יתרו י') עה"כ: ויקח משה את הדם ויזרוק על העם - הרי אתם קשורים ענובים תפוסים מחר בואו וקבלו עליכם המצוות כולן, היינו שרמנו להם שבקיום המצוות גורמים השפעה למעלה והם קשורים עם העליונים. באופן שעבודתם היא בבחינת "מחצית". והוא עומק כונת דבריהם (שמות רבה פ"ב) עה"כ (שיר השירים ה' ב') תמתי - בסניני שנתתמו עמי כסניני ואמרו: כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו חבירו

מרגיש. כן אמר הקב"ה (תהלים צ"א, ט"ו) עמו אנכי בצרה, וכן אמרו (שיר השירים רבה שם) תמתי - תאומי היינו שיש קשר הדדי בינינו לבין אבינו שבשמים כביכול בדוגמת התאומים, וזהו הרמז שב"חצי הדם".

והרמז היה דייקא בדם כי מצינו (תוס' סוטה ה', א' ד"ה אדם) "אדם שאין בו אלא רביעית דם. פירש רבנו חננאל הוא דם הצלול שממנו משתית הלב", נמצא שהדם מורה על חיות האדם וכן מורים הקרבנות על הקירוב והחיבור שבין עליונים לתחתונים. וכלי זה הורה להם משה רבינו ע"ה בורקו את הדם, שעיקר חיותם היא ההשפעה לעליונים בקיום המצוות, ובהו גופא "ויכפר על העם" וזה שנאמר (להלן כ"ו, כ"ד) והיו תאומים מלמטה ויהיו תמים על ראשו, היינו שישראל למטה הם תאומים לעליונים למעלה, ויהיו תמים.

3 ותראה עוד מ"ש ב"תיקוני זוהר" (צ"ח, א') אמר ר' אלעזר, אבא אמאי ברא ליה לאדם דעתיד למחטני קמיה אל, ברי דיוקנא דלעילא (כללות הספירות) לא הוה שלים עד דברא לאדם וכי, אדם דלעילא לא הוה שלים בלא נוקבא, (אדם דלתתא מקבל ההשפעות) וכד אתברי אדם דלתתא וכי אשתלים דיוקנא דלעילא, ודא איהו רוא (בראשית ב', ה') כי לא המטיר ה' אלקים - ואמאי בגין דאדם אין, נמצא שמעלת האדם היא בזה שיש בו משפיעים ומקבלים, וכך היא גם הדוגמא בעליונים (ועיין להלן פרשת תרומה בפסוק ויהיו תאומים מלמטה מה שהבאנו מדברי הרמ"ק ז"ל בספרו עבודת יוה"כ).

* וכעת נבין שלכן יש הדגשה מיוחדת בענין המחצית, להראות שונו מטרת הבריאה "עולם חסד יבנה" - משפיע ומקבל" כי כבר בארנו (בראשית עמוד י"ז) שתכלית הבריאה היא רצונו ית' להיטיב לברייתו, ובגלל זה רואים אנו בכמה ענינים שהתורה ציוותה שיהיו דוקא מחצית ויהיה מקום לצירוף, שצ"ח הצירוף תהיה השלימות.

ביאור הכתוב: הוה דם הברית אשר כרת ה' עמכם

● ונחזי אנן מה שנאמר להלן: ויקח משה את הדם ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם, היינו שהורה בזה תפקידם של ישראל לגמול חסד זה עם זה בדתויות ונשמיות, שהרי דבר זה הוא תוכן הברית להשלים שני חצאים, כדרך שמצינו בברית בין הבתרים שנאמר באברותם אבינו. (בראשית ט"ו, י') ויבחר אותם בתוך, ותרגם אונקלוס, "ופלג יתהון כשהו" וברשי"י "חילק כל אחד לשני חלקים" וזה בנה אב שברית היא איחוד בין שני פלגים, ולכן אמר להם משה רבינו "הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם".

אחרי שחיטת העולות והשלמים, חילק משה רבנו את הדם לשני חצאים. חצי הדם נזרק על המזבח, וחציו השני נועד לשמש כדם ברית שייזרק על בני ישראל. חלוקה זו לא היתה חלוקה רגילה; היתה צורך שהדיקו יהיה מושלם, עד כדי כך שבא מלאך מן השמים וחילק את הדם, כפי שהוזכר ברשי"י. בכל התורה ידוע הכלל ש"לא ניתנה תורה למלאכי השרת", ואין התורה מחייבת את האדם לדייק יותר מיכלתו. מדוע דוקא כאן היה הכרח בדיקו מושלם?

במקומות רבים בתורה מוצאים אנו את הענין של "מחצית". התורה מחייבת מחצית השקל, שלא ירבה ולא ימעט ממנו; בקנמן בשם שבשמן המשחה נאמר "מחציתו חמישים ומאתים", ואמרו שגזירת הכתוב היא לחביאו לחצאין; על הכהן הגדול לחביא בכל יום מנחת חביתין, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב. גם הקטורת היתה בא לחצאין: "מנה בכל יום, פרס בשחרית ופרס בין הערבים". מדות הארון, הכפורת, השולחן והקרשים שבמשכן היו מדות חציויות.

ענין החצאין הוא יסוד בבריאת העולם. "זכר ונקבה בראם, ויברך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הברואם". מכאן למדו חז"ל (יבמות סג.) "כל אדם שאין לו אשה אינו אדם". האדם נברא בשני חצאים, חציו בבחינת "משפיע", וחציו בבחינת "מקבל". תפקידו של הזכר להשפיע מרוחו על האשה, וכל עוד שאין לו אשה, ואין ביכלתו למלאות את יעדו כמשפיע, הוא נשאר בבחינת "חציו" בלבד. לא האדם בלבד, אלא כל הבריאה בנויה על השפעת גומלין. "עולם חסד יבנה", חסד הוא השפעה הדדית, בין בגשמיות ובין ברוחניות. גם בעולמות העליונים קיים עקרון ההשפעה, כאשר כל עולם משפיע שפע רוחני על העולם שמתחתיו.

באופן זה אפשר להסיק את מאמר חז"ל (יבמות סא.) "אתם קרויים אדם, ואין העובדי כוכבים קרויים אדם". רק מי שיש בו תכונת "משפיע" ו"מקבל" נקרא בשם "אדם", שהנא כדוגמת זכר ונקבה. לזרוע של אברהם אבינו יש שלשה סימני היכר, ואחד מהם שהם גומלי חסדים, שיש בהם משפיעים ומקבלים. הגוי שמדת החסד אינה טבועה בנפשו, אינו נקרא "אדם".

28

* באותם מקומות שהתורה דרשה את החלוקה לחצאים, היא ביקשה להכליט את ענין ההשפעה התדדית. על הפסוק "הבונה בשמים מעלותיו, ואגדתו על ארץ יסדה" אמרו חז"ל (מנחות כו.) "די' מינין שבלובל, ב' מהן עושיין פירות ובי' מהם אין עושיין פירות; העושיין פירות יהיו זקוקין לשאין עושיין, ושאיין עושיין פירות יהיו זקוקין לעושיין פירות, ואין אדם יוצא ידי חובתו בהן עד שיהו כולן באגודה אחת, וכן ישראל בהרצאה אחת, וכן ישראל כולן באגודה אחת". לחקרבת הקרבנות יש השפעה בעולמות העליונים, אך התנאי לכך הוא "שיהיו באגודה אחת", במתכונת של משפיע ומקבל, שהיא המתכונת של העולמות הרוחניים. מתכונת זו אינה מתאפשרת אלא על ידי האחדות. "הבונה בשמים מעלותיו" - אימתו: כאשר "אגודתו על ארץ יסדה".

✓ חציית הדם שנעשתה במעמד של כריתת הברית שלפני מתן תורה, סימלה את תוכן הברית. על ידי הכניסה לברית התורה הפכו בני ישראל למקבלים ומשפיעים. חצייה זו לא היתה מדידה בעלמא, אלא עלייה לדרגה חדשה, ולכן היא נעשתה על המלאך. מעתה היה בכוחם להשפיע על הבריאה כולה, לא בעולם הזה בלבד אלא גם בעולמות העליונים. לכן לא היתה אפשרות לקבל את התורה אלא לאחר שהתאחדו "כאיש אחד ובלב אחד" לפני ה' סיני: "ויחן ישראל כנגד ההר".

● "נעשה ונשמע" היא דרגה עליונה השייכת למלאכי השרת. "בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לפני זה ששלא כיה השרת משתמשין בו, דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ברישא עושי והדר לשמוע" (שבת פח.). רק לאחר שזכו לדרגה של "משפיעים" בעת חציית הדם, היו ראויים ל"נעשה ונשמע". לאחר שהתקיים "ובאו כולם בברית יחד", לאחר שהברית הפך את האחדות לתכונה עליונה, קיימו "נעשה ונשמע אמרו כאחד".

Why is this so? Why does this particular mitzvah among all the others have the power of tipping the scales of justice in our favor? Why does the Almighty treat people who do chessed differently?

The Sages tell us that chessed brought about the liberation of the Jewish people from Egyptian captivity. In their deepest misery, desperate, discouraged and disheartened, they came together and made a covenant to do chessed with each other. Even though they were penniless and powerless, they resolved to find a way somehow to do a kind deed for another Jew every day. And the Tanna d'Vei Eliyahu says that this covenant caught the Almighty's attention, so to speak, and He said, "Look at these people, these poor slaves! They are so desperately in need of chessed, and yet they do chessed for others. Therefore, I, the embodiment of chessed, will surely do chessed with them. I will free them from their bondage."

*The Almighty feels the same way, so to speak, toward a person who does *chessed*. He sends down a *neshamah*, His precious daughter, into the rough world and leaves it to cope with all sorts of difficult ordeals. And then someone comes along and is kind to that *neshamah*, to the person who is the bearer of that *neshamah*. Then the Almighty says, "You took care of My child, My Divine and precious child. You helped My child, and I love you for it. You were kind to My child, and I will be kind to you."

39 משנת ר' אהרן ר' קטלו ה"ה

ד) ענין החסד: גורם בטבעו אהבה ואחדות בין הבריות, ועיוין בתומר דבורה (פרק ז') היאך ליכנס במדת החסד לאהוב את השי"ת, עיי"ש כל הפרק, כי חסד הוא מתחסד עם קונו, וכל חסד שלמטה הוא כביכול חסד עם השכינה ומעורר ענין החסדים בעולם ומעולותיהם, וענין החסד הוא אהבה וחקן, וכמו וחשא חן וחסד לפניו (אסתר ג', י"ז) חסדא את וחסדאין מלך, היינו נעימים, ולכן יסוד החסד הו"ו אהבת הקב"ה ואהבת הבריות. ומהצד השני, ע"י מעשה החסד באין לידי אהבה, ואם מכיין לעשות נחת רוח להקב"ה בא גם לידי אהבת השי"ת, ובוזה נעשה האדם מתוקן ביותר, אחרי שדואג עבור אחריו, ונושא בעול עמהם, ובוזה הרי מתמעט האני שלו עבור עצמו, או, תאמר לאידך

36

בשעת מתן תורה ישראל אכן נתגדלו לדרגת אם המשפיעה על בנה, שעד אותה שעה לא היה העולם נתקן או מתקלקל ע"פ מעשיהם, כי הנהגת חסד ה' היא ששלטה בעולם. אולם מעת מתן תורה, כשהנהגת הבריא תלויה במעשיהם של ישראל, אי"כ תיקון וקלקול הבריא תלויים אך בהם ובמעשיהם, וכדברי המסילת ישרים (פרק א'): "... כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונרצק בכוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוד לעבודת בוראו — הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו". ואל דרגה זו של יכולת להתעלות ולהעלות העולם עמו, הגיעו ישראל כעת מתן תורה, כשהיו ל"אם" המעלה ומשפיעה. אמנם השפעה זו של הבריא באה רק מתוך התבטלות וקבלת עולו של מלך, שכן הוא רצונו שהם יעטבוהו למלך ע"י השפעת מעשיהם. הסתכלות זו על כלל ישראל כמי שנתעלו במתן תורה להיות כ"אם", יש בה כדי לשנות את כל היחס של האדם אל הבריא והתורה. ואשר על כן מתוך התפעלות מידיעה זו עמד רשב"י ונשקו על ראשו. ראש הוא מקום העליון, והיינו מידיעה זו הגיע אל שיא ההכרה במהות קבלת התורה, ועל כן אמר — "... אלמלי לא באתי לעולם אלא לשמוע דבר זה דיי" — כי די בדבר זה כדי לתח לאדם את המבט הנכון על תפקידו בבריא, ולצוק תוכן אמיתי אל חייו בעוה"ז. לדעת איך בכל פרט ממעשיו הריהו קובע למעלה בדרכי השפעת ההנהגה בבריא.

37 נתיבות שקלים שלום

וזה י"ל גם בענין מחצית השקל. ע"פ מאמר הבעש"ט הק' זי"ע עה"פ (תהלים קכא) ה' צלך, שכל מה שיהודי עושה כך כביכול נעשה עמו למעלה, ע"ד הצל שכל מה שאדם עושה כך הצל שלו עושה, כמ"כ ה' צלך (ועד"ז א"י בשערי העבודה לרבינו יונה אות מב). וזה משמעות מחצית השקל, כלשון הפיוט "ושקל אשא בבית נכון ונשא", שלכאו' הרי אין נותנים אלא מחצית השקל ומהו ושקל אשא, אלא כי ה' צלך, כאשר יהודי נותן מחצית השקל נותנים לעומתו מלמעלה את המחצית השניה, ובבית נכון ונשא ה"ו שקל אשא, בעולמות העליונים הוי שקל שלם. ולכן הקפידה התורה על מחצית השקל דוקא והעשיר לא ירבה, כי זה כל ענין מחצית השקל, הדביקות של קוב"ה וישראל, שיהודי נותן מחצית וכנגדו נותנים כביכול מלמעלה את המחצית השניה ונהיה שקל שלם.

38

ונפלא בזה להבין מה שלפני כן נאמר: ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים, ואילו אחרי חציית הדם שנעשו בו נסים כמ"ש (ובחיים צ"ו, א') שבא מלאך וחלקו — כי לגודל חשיבות התורה של מחצית, לפיכך נעשה נס כדי להדגיש מעלה זו — נאמר: ויקח ספר הברית ולמה אמר קודם, את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ואילו כעת "ספר הברית", אלא שאחרי הלימוד של "חצי הדם" הורה משה שדבר זה הוא יסודה של תורה (כנ"ל) כד מקבלין דא מן דא בין באורייתא בין בממונא, ולכן קרא לתורה בשם "ספר הברית". ובאמת עמדו כלל ישראל על סוד הדבר, וכשהרגישו את גודל המעלה שהם זוכים להשפיע לעליונים, כמו שהורה משה בחציית הדם, אוי אמרו נעשה ונשמע במטרה להתאחד עם העליונים, שאף הם מקדימים נעשה לנשמע כמ"ש (שבת פ"ח, א') מי גילה לבני רז זה שמלה"ש משתמשין בו דכתיב (תהלים ק"ג, כ') ברנו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ברישא "עושי" והדר "לשמוע".

ביאור בזמירות לשבת

וזה שאומרים בזמירות לשבת: ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד, כי אחר שבאו בברית יחד, והבינו שמטרת הבריא היא להשפיע למקבלים בבחינת "ברית" המאחדת שני חצאים אוי נעשה ונשמע אמרו כאחד, היינו בהתחברות עם המלאכים כאמור, והסיום הוא ופתחו וענו ה' אחד, כלומר כמ"ש (דברים רבה פ"ב) אמר הקב"ה לישראל, בני, כל מה שבראתי בראתי וזוגות, שמים וארץ — זוגות, תמה ולבנה — זוגות, אדם וחיה — זוגות, העוה"ז והעוה"ב — זוגות, אבל ככדי אחד ומיוחד בעולם מנין ממה שקרינו בענין (דברים ו', ד') שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, כי הבריא כולה היא באמת זוגות — משפיע ומקבל, אבל כבודו ית' הוא אחד יחיד ומיוחד, ולכן: ופתחו וענו ה' אחד.

35 ספני ח"ת - ה"ה

דרגת "אם" — עם ישראל קובע ההשפעה

"הדרגה השלישית של ישראל, שבה מתגלית ביותר חביבות הקב"ה לישראל היא דרגת — "אמר", ואימתי נתעלו לדרגה זו? ... בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו" אמרו חז"ל (תענית כו:): זה מתן תורה. ביום מתן תורה נשתנתה מהות הנהגתו ית' בבריא, ואז נהיו ישראל לבחינת אם אצל הקב"ה. היינו, מזמן אדה"ר עד קבלת התורה עברו כ"ו דורות של חסד ה', בכל אותם דורות השפיע הקב"ה מחסדו על הבריא, השפעה מלמעלה — למטה, וההשפעה לא היתה תלויה לפי ערך מעשי האדם בבריא. זהו שאמר דוד המלך כ"ו הודאות של "כי לעולם חסדו" כנגד אותם כ"ו דורות (עי' פסחים קיח). ואם כי כל הבריא נבראה על מנת שיקבלו ישראל את התורה, אך מ"מ כל עוד לא קיבלו התורה. היתה ההשפעה כחסד מאת ה' ולא היתה תלויה בישראל כלל. משא"כ לאחר מתן תורה, הנהגת הבריא נקבעת ע"פ מעשי ישראל, ודומה הדבר כמו שישראל הם משפיעים למעלה על הקב"ה, באם המשפעת על בנה!

מסביר זאת בנפש החיים (שער א פ"ט) וז"ל: "וזהו לסוסי ברכבי פרעה דמיתין רעיתי (שה"ש א, ט), ר"ל כמו בסוסי פרעה שהיה גפן מנהגו של עולם שהרוכב מנהיג לסוס, ובפרעה וחילו הסוס הנהיג את רוכבו כמש"ל, בן דמיתין והמסלחין רעייתו על זה האופן ממש, שאף שאני רוכב ערכות עכ"ז כביכול את מנהיגה אותי ע"י מעשיך, שענין התחברותי כביכול להעולמות הוא רק כפי ענין התעוררות מעשיך לאן נוטים, וזו"ה רוכב שמים בעזרך" — ישראל למטה ע"י מעשיהם מכוונים ומשפיעים כביכול על ההנהגה האלוקית למעלה, ומה שהקב"ה "רוכב שמים", הוא בעולם וסיועם של ישראל — "בעזרך".

all time between God and klal Yisrael. According to the version of the story in the Zohar, the blood was first split into two, half intended for God (the altar) and half intended for the people. This is what the Zohar means by saying "he split it into two." After this distinction was made, Moshe sprinkled the blood intended for the people onto the altar and the half intended for God onto the people. This made a special connection between God and klal Yisrael — for by swapping the halves of the blood, each became intimately entwined with the other. Indeed this concept is stated explicitly in a Midrashic source:

Moshe said to God, "What should be done with Your portion?" He replied to him, "Sprinkle it on the people." Moshe said, "What should be done with their portion?" He replied, "Sprinkle it on the altar."...He swore to them [that He would not exchange them for another people], and they swore to Him [that they would not exchange Him for another god].

(Vayikra Rabbah 6:5)

This depiction of the event expresses the depth of the connection formed between God and *klal Yisrael* prior to *Matan Torah* — they would be forever interlinked.

Rashi's View

According to Rashi, the picture is a little different. We recall that the half of the blood intended for God was not sprinkled on the people, but on the altar, as indeed was the half for the people themselves. We can explain this as follows: It was unnecessary to sprinkle the blood of God onto the people to form a bond between them, for He had already promised *klal Yisrael* that He would be their God forever. Once God speaks, His word is absolute and does not need the bolstering effect of sprinkling the blood to consolidate the covenant. However, the agreement of the people to remain faithful to God and His Torah needed strengthening, as it was but a human promise. Thus the portion of the blood reserved for the people was sprinkled on the altar. Thus, from *Yisrael's perspective they strengthened their promise to God by permanently and visually linking themselves forever to God. Indeed, the Midrash explains:*

Once he saw that they had accepted the covenant upon themselves, he took the blood and sprinkled it on the people [on the altar to atone for the sins of the people]. He said to them, "Behold, you are

now knotted, linked with a bow, and held [by the covenant]. Come tomorrow and accept all the mitzvos."

(Mechilta, Yisro, Parashas BaChodesh 3)

Actually, these three phrases — *knotted, linked with a bow, and held* — are not just beautiful descriptions, but they represent a profound connection between *klal Yisrael* and God at the three levels of existence: physical, emotional, and intellectual. *Knotted* represents an intellectual connection, for it is the strongest type of link, and the intellect, being the most God-like element of man, can become most closely tied to God. A bow is not as strong as a knot, and this approximates the slightly weaker and more distant relationship between God and the human emotions. The least substantial of all is the connection described as *held*, for the body cannot come as close to God as the emotions. God is totally incorporeal, so the link between Him and the physical side of man is quite feeble, and it is supported and maintained purely by the grasp of the intellect and emotions.

Thus we see that however we interpret the splitting of the blood before *Matan Torah*, there is great wisdom underlying the precise sequence of events, whether according to the *Zohar* or Rashi. In either version we see that God and *Yisrael* formed a bond of mutual trust, which has lasted to this very day.

R. Munk

6. ויקח משה חצי הדם — Moses took half the blood. The way in which the covenant was sealed reminds us of the *ברית בין הבתרים*, *Covenant Between the Parts*, with Abraham (Genesis 15:10, see the commentary there). There, as here, Abraham's covenant was made in the midst of two equal parts. R' Yosef Albo comments that in the bond with Israel, the pieces of flesh are replaced by the two equal portions of the blood from the sacrificed animals. This special procedure signifies that the covenant was sealed with life's force — blood. For the covenant is historic and universal in scope. It demands from the Jew total devotion, even his very life if need be. He must be ready at a moment's notice to shed his blood for the sake of preserving the covenant. Just as a Jew enters the pact by the blood of circumcision, so too the nation expresses its adherence to the covenant through the *דם הברית*, *blood of the covenant*, with which it is sprinkled (*Bechor Shor*).

Shavel; Pinder-5775

"It is customary that when people form a partnership they become willing to be *moiser nefesh* one for another in a way that their blood becomes mixed. The reason for this is that the blood contains the *Nefesh* and its essential properties are within. The Abarbanel uses an analogy, that it was once common practice among Kings of the Nations upon forming a treaty and pact together they each drink from a cup of wine. At a certain point each one dips their finger in their cups of wine and sheds a drop of blood into the cup. They then exchange cups and drink from each others cup in a demonstration of love and commitment to each other by uniting their essential souls and becoming one.

The Kingdom of Heaven mirrors the Kingdom on this World and alludes to the reality that when Moshe Rabenu threw the blood on the alter and on Bnei Yisroel it formed a eternal bond between Hashem and the Jewish People who will be willing to be *moiser nefesh* throughout the ages for the sanctification of His holy name. In that way Hashem and Bnei Yisroel are forever united."

The Covenant of Blood that was sealed at *Matan Torah* as an inseparable component of the Chosen Nation who have been willing and prepared ever since to be *moiser nefesh* rather than surrender their faith in Hashem no matter where or at what point throughout Jewish History. The test of *mesirus nefesh* throughout the Jewish History strengthens our bond to Hashem as it prepares us for the ultimate salvation when the "Covenant of Blood" will be replaced with a "Covenant of Life", as the prophet Jeremiah (31:30) states:

"הנה ימים באים נאום ה' וזכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה... כי זאת הברית אשר אכרת את בית ישראל אחרי הימים ההם נאום ה', נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה והייתי להם לאלקים והמה יהיו לי לעם."

Days are coming, says Hashem, whereby I will formulate a new covenant with the House of Yisroel and the House of Yehuda, for this will be the covenant that I will establish with the House of Yisroel after these days... I will place my Torah in their midst and upon their hearts I will engrave it and I will be for them a Master and they will be my nation."

In this most difficult period in our history we must sharpen our spiritual senses in order to hear the call of Hashem echoing from heaven: ואעבור עליך ואראך מתכוססת בדמיך, ואומר לך: 'ואומר לך בדמיך חיי' and I passed over you and saw you lingering in your blood, and I said to you "In Your blood you shall live, in your blood you shall live." (Yechezkel, 16:6)

Hashem here reveals to us that when Jewish blood is split like water He does not conceal Himself from us but rather shares our suffering and bears witness to how throughout the generations we have been willing to linger in the blood of sacrifice. Whether it was the decrees of Ta'ch v'fat, the ruthless pogroms in whichever foreign land we found ourselves in or the loss of six million precious souls, Hashem strengthens us with the words: "in your blood you will live." It is the blood of *galus* that will precede the eternal "Covenant of Life" of the future redemption.